

Окрім клінічних ознак, проходять певні зміни еритроцитопоезу, про що свідчить олігоцитемія та олігохромемія у 42,9 % хворих тварин, макроцитоз і гіперхромія у 71,4 %, які вказують на розвиток гіперхромної макроцитарної анемії. Патологія печінки у хворих собак проявлялася гіпопротейнемією у 28,6 %, гіпоальбумінемією та зменшенням рівня сечовини у 42,9 %, зниженням колоїдної стійкості білків (на титрування проби витрачали $1,31 \pm 0,12$ мл 0,1-ного % розчину сулеми) та гіперферментемії АсАТ і АлАТ.

Для відновлення структури гепатоцитів у хворих собак нами була застосована слідуєча схема лікування: глутаргін (гепатопротектор) – внутрішньо, по 0,5 г на тварину 2 рази на добу, курс лікування 14 днів; катозал (стимулятор обміну речовин) – внутрішньом'язово, по 2 мл 1 раз на добу (5 днів); 120 мл 5 %-ного р-н глюкози з аскорбіновою кислотою (3 мг/кг) 1 раз на добу (крапельно) – 3 дні.

Після проведення лікувальних заходів відмічали покращення клінічного статусу: у собак поліпшився апетит, стан волосяного покриву та шкіри, вони стали більш рухливими.

Запропонована схема позитивно впливає на стан еритроцитопоезу, на що вказують збільшення на 26,8, 10,5 і 16,2 % відповідно загальної кількості еритроцитів, вмісту гемоглобіну і гематокритної величини.

Значно поліпшується білковий склад крові, особливо кількість альбумінів, яка у собак збільшувалася на 29,6 %.

Відновилися і колоїдна стійкість білків. При проведенні сулемової реакції на титрування проби сироватки крові в середньому витрачали $1,71 \pm 0,09$ мл реагенту, що вірогідно більше порівняно з початком досліджу (p<0,01).

Про позитивний вплив на стан гепатоцитів, вказує і рівень сечовини в сироватці крові, який у тварин, порівняно з початком досліджу, підвищився в 1,6 рази (p<0,01).

Застосування запропонованої схеми сприяло відновленню клітинних і мембранних структур гепатоцитів, свідченням чого є зниження активності АсАТ на 16,8 % порівняно з початком досліджу у 71,4 % тварин.

Активність АлАТ знизилася на 64,1 % і становила $349,0 \pm 28,1$ нкат/л. Однак, у 28,6 % собак її величини були вищими за максимальну норму (360 нкат/л).

Таким чином, запропонована схема лікування із застосуванням глутаргіну, катозалу та розчину глюкози з аскорбіновою кислотою позитивно впливає на клінічний статус хворих тварин, еритроцитопоезу та функціональний стан печінки, про що свідчить поліпшення альбуміносинтезувальної, сечовиноутворювальної та ферментативної її функцій.

УДК 619:616.41:636.12:611.4/.612.119

ШТИКА О.В., студентка 6 курсу

Наукові керівники – **ГОЛОВАХА В.І.**, д-р вет. наук; **ПІДДУБНЯК О.В.**, канд. вет. наук;

Білоцерківський національний аграрний університет

e-mail: nauka@btsau.kiev.ua

ЕРИТРОЦИТОПОЕЗ У КОБИЛ

Контроль здоров'я кобил (в останні місяці жеребності) та прогнозування здоров'я лошат з урахуванням стану еритроцитопоезу є однією з невирішених проблем ветеринарної гематології. Вирішити її можна лише завдяки вивченню регуляторних механізмів еритроцитопоезу, зокрема ферумтрансферинового комплексу. У кобил це питання не вивчено.

Матеріалом для дослідження були кобили української верхової та російської рисистої порід, в останні місяці жеребності (9–11 міс.) та в перші 2 декади після вижеребки.

У крові коней визначали кількість еритроцитів, вміст гемоглобіну та гематокритну величину загальноприйнятими методами, вираховували індекси „червоної” крові (*МСН* та *МСУ*). У сироватці крові визначали вміст феруму, загальну (ЗФЗЗ) та ненасичену ферумозв'язувальну здатність (НФЗЗ).

Встановлено, що кількість еритроцитів, рівень гемоглобіну та гематокритна величина у кобил російської рисистої породи на 9–11 місяцях жеребності вищі, порівняно з українськими верховими, що є, напевне, свідченням особливостей породи спрямованих на швидке подолання кисневого голодування.

MCH та *MCV* (вказують на інтенсивність дозрівання еритроцитів та насичення їх гемоглобіном) в межах породи на 9–11-му місяцях жеребності були незмінними, але між породами виявили суттєві відмінності. Зокрема, в російських рисаків *MCH* був на 32,5 % меншим, ніж в українських верхових ($p < 0,01$). *MCV* за місяць до вижеребки в рисистих кобил теж був нижчим ($p < 0,05$), що вказує на включення компенсаторних механізмів спричинених надмірною проліферацією еритроцитів у кістковому мозку та низьким їх насиченням дихальним ферментом – гемоглобіном.

Після вижеребки у російських рисистих і українських верхових кобил величини еритроцитів, гемоглобіну та гематокритної величини в межах порід не відрізнялися від показників на 9- і 11-му місяцях жеребності. Втім, російських рисистих кобил після вижеребки виявили тенденцію до зменшення загальної кількості еритроцитів, які мали збільшений об'єм та насичення гемоглобіном порівняно з попереднім періодом.

Оскільки, показники еритроцитопоезу залежать від обміну феруму, то вивчення механізмів його регуляції клітинного дихання є важливим критерієм оцінки стану еритроцитопоезу.

На 9-му місяці жеребності вміст феруму в сироватці крові російських кобил був 1,5 раза менше, ніж в українських верхових ($p < 0,05$). Незмінними величинами феруму у кобил були і перед родами.

Показником метаболізму феруму є ЗФЗЗ (вказує на загальний рівень феруму і вміст трансферину в сироватці крові). У рисистих кобил за три і один місяць до вижеребки рівень її на 55,0 і 72,0 % був меншим, ніж у кобил української верхової породи ($p < 0,01$).

У кобил російської рисистої породи нижчими були і величини НФЗЗ, що, очевидно, пов'язано з механізмами, спрямованими на гальмування попередження утворення токсичних форм феруму. В українських верхових кобил з наближенням до вижеребки НФЗЗ збільшувалася.

Після родів у російських рисистих кобил рівень феруму підвищувався, а в українських верхових залишався без змін.

Після вижеребки, особливо в російських рисистих, підвищується рівень ЗФЗЗ, що вказує на виснаження депо феруму.

НФЗЗ у російських рисаків була підвищеною, що вказує на зміни функціонального стану рецепторів плазматичної мембрани еритроїдних клітин. В українських верхових цей показник практично не змінився.

Отже, у кобил російської рисистої породи (в останні місяці жеребності та після родів), порівняно з українськими верховими, показники еритроцитопоезу – кількість еритроцитів, вміст гемоглобіну та гематокритна величина вищі, що, очевидно, є фізіологічним явищем, адже ці тварини несуть значні фізичні навантаження і тому проліферація еритроїдного ростка кісткового мозку у них вища.

Показники ферум-трансферинового комплексу в останні місяці жеребності у кобил російської рисистої породи нижчі, ніж в українських верхових, що свідчить про активну мобілізацію феруму із депо для газообміну плода. Після вижеребки, навпаки, вони підвищуються, що пов'язано із зниженою реактивністю організму кобил-матерів цієї породи і виснаженням рецепторного апарату білка трансферину для забезпечення транспорту феруму.

УДК 619:616.36:636.7

МУЧИЧКО О.І., ШТИКА О.В., студентки 6 курсу

Наукові керівники – **ГОЛОВАХА В.І.**, д-р вет. наук; **ПІДДУБНЯК О.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

e-mail: наука@btsau.kiev.ua

ПОШИРЕННЯ, ПРИЧИНИ І КЛІНІКА ГЕПАТОПАТІЇ У СОБАК

Серед внутрішніх незаразних хвороб у собак вагоме місце займає патологія печінки, яка обумовлена інфекційними чинниками, неповноцінною годівлею, стресами, гіподинамією тощо. Однак діагностувати і лікувати собак з патологією печінки почали лише в останні роки. Тому **мета** роботи полягала у вивченні поширення, причин і клінічних симптомів патології печінки у собак.

Згідно досліджень, гепатопатія у собак була здебільшого вторинною і зустрічалася за парвовірусного ентериту, чуми м'ясоїдних, паразитарних захворювань, отруєнь.